



Rektalt karsinom. Illustrasjonsfoto © James Cavallini /BSIP/GV-Press/NordicPhotos

## Økende forekomst av tykktarmskreft

Prevalensen av kolorektal kreft øker med alderen. Økningen inntreffer tidligere hos mennene enn hos kvinnene.

I prevalensstudier av kreft i tykktarm og endetarm skiller man sjelden mellom betydningen av alder og av fødselskohort.

I det tyske nasjonale screeningprogrammet for perioden 2003–07 med nesten 2,2 millioner deltakere ble kolorektal kreft påvist hos 17 196 (0,8 %) og avanserte svulster hos 152 429 (7,0 %) (1). Den aldersspesifikke prevalensen var høyere hos menn enn hos kvinner og høyere i sene fødselskohorter enn i tidlige. En tilsynelatende moderat økning i den aldersspesifikke prevalensen ble mye kraftigere når kohorteffekter ble inkludert i analysene.

– Forekomsten av tykktarmskreft har steget mye de siste 50 årene. Vi vet ikke hvorfor, sier forsker Michael Bretthauer

ved Kreftregisteret. Han leder en stor internasjonal studie, NordICC, for å evaluere effekten av koloskopiscreening av friske for kreft i tykktarm og endetarm.

– Denne tyske studien er den til nå største som viser at det er forskjellig forekomst av kolorektal kreft hos menn og kvinner. For mennene er forekomsten høyere tidligere i livet, men kvinnene tar dem igjen etter om lag seks år. Dette faktum styrker anbefalingen om ulik screeningalder for menn og kvinner, sier Bretthauer.

**Petter Gjersvik**  
petjense@online.no  
Tidsskriftet

### Litteratur

1. Brenner H, Altenhofen L, Hoffmeister M. Sex, age, and birth cohort effects in colorectal neoplasms. A cohort analysis. *Ann Intern Med* 2010; 152: 697–703.

### Individuelle variasjoner i kromatinstruktur

I hvilken grad variasjoner i kromatinstruktur og transkripsjonsfaktorbinding kan påvirke genekspressjon og dermed bidra til variasjoner i fenotype, er ukjent. Amerikanske og engelske forskere har nå undersøkt slike variasjoner mellom individer og forskjeller mellom homologe kromosomer innen samme individ (allelspesifikk variasjon) (*Science* 2010; 328: 235–9).

Studiene ble gjort i en cellelinje fra to referansefamilier fra henholdsvis Europa og Afrika. 10 % av aktive kromatinseter var individspesifikke og en liknende andel allelspesifikke. Både individspesifikke og allelspesifikke seter ble vanligvis overført fra foreldre til barn. Studien viser at variasjoner i kromatinstatus og transkripsjonsfaktorbinding i stor grad er genetisk betinget og kan være underliggende årsak til fenotypiske variasjoner hos mennesket.

### Kirurgisk sjekklister gir mindre komplikasjoner

Det er påvist at WHO Surgical Safety Checklist, som består av 19 punkter, er forbundet med færre komplikasjoner og nedsatt mortalitet. Når det gjelder akutte kirurgiske inngrep, har spørsmålet om en sjekklister virkelig vil være praktisk og gunstig vært reist.

Nå viser en ny studie at sjekklister kan være nyttig også ved akutt kirurgi (*Ann Surg* 2010; 251: 976–80). Forfatterne samlet inn opplysninger om forløp og utfall hos 1 750 akuttkirurgiske pasienter ved åtte sykehus. Etter innføring av sjekklister falt komplikasjonsraten fra 18,4 % til 11,7 % og mortaliteten fra 3,7 % til 1,4 %.

## Langtidsskade etter 11. september 2001

Sju år etter angrepet var det klart nedsatt lungefunksjon hos brannmenn og redningsarbeidere i New York.

Nær 14 000 personer fra brann- og redningstjenesten i New York – 12 000 brannmenn og 2 000 redningsmenn – var med i opprydningsarbeidet de to første ukene etter angrepet på World Trade Center i 2001. Omtrent 92 % av dem er blitt fulgt i opptil sju år (1).

Resultater fra om lag 62 000 spirometriundersøkelser i årene 2000–08 viste at brannmenn som ikke røykte fikk et signifikant større fall i lungefunksjon enn ikke-røykende redningsarbeidere det første året (FEV<sub>1</sub>: 439 ml versus 267 ml). Andelen brannmenn med lungefunksjon under nedre

referansegrense økte det første året fra 3 % til 18 % og stabiliserte seg deretter på 13 % for resten av perioden. For redningsarbeidere var tilsvarende fra 12 % til 22 % det første året, deretter 22 %. Forskjellene forklares med at brannmennene hadde bedre lungefunksjon i utgangspunktet.

– Artikkelen viser med tydelighet at den initiale reaksjonen som hjelpemannskapene opplevde, selv ikke etter lang tid blir normalisert, sier overlege i arbeidsmedisin Håkon Lasse Leira ved St. Olavs hospital.

– Funnene samsvarer med det man kan se hos enkeltindivider etter ulykkespreget eksponering, det såkalte Reactive Airways Dysfunction Syndrome (RADS). I artikkelen er de absolutte tallene gjengitt kun for ikke-røykere, men den samme ten-

densen ses også blant røykerne, kanskje i enda større grad. Det knytter seg imidlertid en viss usikkerhet til de oppgitte spirometriverdiene, siden vi ikke vet i hvilken grad de var kvalitetssikret før 2001.

Det er kjent at massiv eksponering for støv med uspesifisert innhold, røyk, gass og damp kan gi kronisk lungeskade, men her har vi fått det demonstrert i et omfang uten sidestykke, sier Leira.

**Geir Jacobsen**  
geir.jacobsen@yale.edu  
Tidsskriftet

### Litteratur

1. Aldrich TK, Gustave J, Hall CB et al. Lung function in rescue workers at the World Trade Center after 7 years. *N Engl J Med* 2010; 362: 1263–72.